

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.252/2016/5.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Almásy Mária előadó bíró

. Udvary Katalin bíró

A felperesek: I. r.

II. r.

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperesek: I. r.

II. r.

III. r.

Az alperesek képviselői:

Ügyvédi Iroda I. r. és III. r.

(ügyintéző: dr. Kupai Mihály ügyvéd)

Adamkó Ügyvédi Iroda II. r.

(ügyintéző: dr. Adamkó István ügyvéd)

Beavatkozó:

A beavatkozó képviselője:

László Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. László György ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.171/2015/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Törvényszék 25.P.20.596/2012/71.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott - a felpereseknek megítéltet meghaladóan elutasító részét helybenhagyó rendelkezését - részben hatályon kívül helyezi, és ebben a részében az elsőfokú ítéletet megváltoztatja és a nem vagyoni kártérítések összegét az I. r. felperes esetében 4.000.000 (négymillió) forintra, a II. r. felperes esetében 2.000.000 (kétfélmillió) forintra és késedelmi kamataira emeli fel.

A másodfokú ítéletnek felpereseket a II. r. alperes és a beavatkozó részére perköltségfizetésről szóló rendelkezését mellőzi és ehelyett a II. r. alperest kötelezi 100.000 (százézer) forint másodfokú perköltség megfizetésére a felperesek javára. Az elsőfokú ítéletből mellőzi a felperesek perköltség fizetési kötelezettségét

kimondó rendelkezését a II. r. alperes és a beavatkozó javára vonatkozóan, és elsőfokú perköltségként II. r. alperest kötelezi a felperesek részére 60.000 (hatvanezer) forint elsőfokú perköltség megfizetésére.

Kötelezi a II. r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek 80.000 (nyolcvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Valamennyi eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. r. felperes az I. r. alperes székhelye előtti járdaszakaszon található vaslapokon 2009. december 19-én megcsúszott és elesett, csuklóját és karját eltörte, csípőjét megütötte. A II. r. alperes az I. r. felperes gyógykezelése során a csukló és a felkar törésének ellátása során nem a szakmai szabályoknak és az elvárható gondosságnak megfelelően járt el, emiatt következett be a maradandó egészségkárosodása. Az I. r. felperes a bal oldali beszűkült vállízületi funkciója miatt a mindennapi életvitelben a fej fölötti mozgástevékenységek tekintetében korlátozott, állapotában javulás nem várható. A bal oldali csuklótájéki törés korrekciós műtéti beavatkozásokat követően gyógyult, azonban a bal kezével finom, precíziós mozgásokat, munkafolyamatokat végezni nem tud, csuklóízületi funkciójában sem várható javulás. A kéz I-II. ujj-sugár közötti területeken levő bőr érzéketlensége a műtét során bekövetkezett orsócsontideg érző ágának sérülése miatt végleges, maradandó. A felperesek házas társak, mindketten már a baleset előtt is nyugdíjasok voltak; a baleset előtt a háztartási munkák döntő részét az I. r. felperes végezte, a baleset óta a II. r. felperesnek kell a munkák nagyobb részét elvégezni. Az I. r. felperes személyiségében a balesettel összefüggésben negatív változások következtek be, önértékelése gyengült, szorongóvá, bizonytalanabbá vált, amelyhez szégyenérzet társult, indulattal, feszültséggel telített.

A kereseti kérelem és ellenkérelem

- [2] A felperesek a keresetükben a balesettel és annak következményeivel összefüggésben keletkezett vagyoni és nem vagyoni káraik egyetemleges megfizetésére kérték az alperesek kötelezését. Az I. r. alperes vonatkozásában arra hivatkoztak, hogy nem megfelelően tett eleget a jogszabályban előírt síkosságmentesítési kötelezettségének, míg a III. r. alperes az I. r. alperes beltagjaként mögöttes felelősséggel tartozik. A II. r. alperes

vonatkozásában arra hivatkoztak, hogy a csukló és a felkar törésének ellátásánál nem a szakmai szabályoknak és az elvárható gondosság elvének megfelelően járt el, emiatt következett be az I. r. felperesnél a maradandó egészségkárosodás. A csuklótörésnél műtéti kezelést kellett volna végezni, amely esélyt jelentett volna az I. r. felperes számára a károsodás részbeni, vagy teljes elkerülésére, míg a felkar tekintetében, ha megfelelően elvégzi a baleset után és nem csak két hónap elteltével a váll röntgenvizsgálatát, úgy lett volna esély a törés gyógyulására, így nem alakult volna ki a felperesnél az Impingement-syndroma, nem alakult volna ki a mozgásbeszűkülés, illetve a maradandó egészségkárosodás.

- [3] Az I. r. és III. r. alperes a kereset elutasítását kérték, arra hivatkoztak, hogy az I. r. alperes jogellenes magatartást nem tanúsított, a jogszabályokban előírt kötelezettségeit teljesítette.
- [4] A II. r. alperes a kereset jogalapját nem vitatta, a kártérítésösszegszerűségét túlzottnak találta.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a II. r. alperest kötelezte, hogy fizessen meg az I. r. felperesnek 2.000.000 forint, a II. r. felperesnek 500.000 forint nem vagyoni kártérítést és az összegek után járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, valamint a felperesek részére egyetemlegesen 645.946 forintot és ebből különböző részösszegek után különböző időpontoktól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, az I. r. felperesnek további 21.738 forintot és ennek késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] Az I. r. és III. r. alperesek kártérítő felelősségének vizsgálata tárgyában lefolytatott bizonyítási eljárás során megállapította, hogy az I. r. alperes a jogszabályok által megkövetelt kötelezettségének eleget tett, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezért a kártérítési felelősség jogalapja mindkét alperes tekintetében hiányzik.
- [7] A II. r. alperes a kereset jogalapját elismerte, erre figyelemmel marasztalta a felperesek részére vagyoni és nem vagyoni káraik megfizetésére. Az I. r. felperes vonatkozásában megállapította, hogy a baleset következményei miatt az életminőségében kismértékű változás következett be. A baleset, a műtétek következtében fájdalmat, nehézségeket kellett elviselnie, mozgásában bizonyos mértékéig korlátozott maradt. Önértékelése gyengült, lelkileg nehezen éli meg a vele történeteket, ami nyilvánvaló hátrányos belső változást jelent. Mindennapi élettevékenységeiben, életvitelében azonban olyan mértékű változás, amelyet az I. r. felperes állított,

nem következett be, egyedül a sporttevékenységek körében keletkezett olyan változás, ami egyértelműen negatív, bizonyos lehetőségek elvesztésével járt, tekintettel arra is, hogy az I. r. felperes korábban is aktívan sportolt. Az a meghallgatott tanúk vallomása alapján nem volt igazolható, hogy az I. r. felperesnek, illetve a felpereseknek a balesetet megelőzően más, rendszeres szabadidős elfoglaltsága lett volna. A II. r. felperesnél megállapította, hogy az I. r. felperes háztartási tevékenységének egy részét át kellett vennie a baleset után, azonban az is megállapítható, hogy korábban is végzett ilyen tevékenységet, ezt meghaladóan negatív változás az életvitelében nem következett be. Mindezekre tekintettel a felperesek nem vagyoni kártérítési igénye túlzott, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható körülmények mérlegelésével az I. r. felperes vonatkozásában 2.000.000 forint, míg a II. r. felperes vonatkozásában 500.000 forint az az összeg, amely az őket ért sérelmek kiküszöbölésére szükséges, de egyben elegendő is.

- [8] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és az I-II. r. felpereseknek egyetemlegesen járó vagyoni kártérítés összegét emelte fel 1.635.757 forintra, és kötelezte a II. r. alperest, hogy 2015. október 1. napjától havi 17.182 forint járadékot fizessen meg a részükre, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezéssel támadott nem vagyoni kártérítési igények összecsúszása vonatkozásában rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság mindenben helyesen állapította meg a felpereseket a II. r. alperes károkozó magatartásával okozati összefüggésben ért hátrányos változásokat. A bizonyítékokat okszerűen mérlegelve a nem vagyoni kártérítés mértékét a kár bekövetkezéskori - 2009. évi - ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló ügyekben megállapított összegeket is alapul véve, a felperesek által elszenvedett sérelemmel arányban állóan állapította meg 2.000.000 forintban, illetőleg 500.000 forintban, a megállapított összegek nem tekinthetők eltúlzottnak alacsonynak. Nem merült fel - a felperesek fellebbezésében foglaltak alapján sem - olyan ok, tény, vagy körülmény, amelyet az elsőfokú bíróság ne értékelt volna döntése meghozatalakor, amely kellő alapot adna az elsőfokú bíróság logikátlan következtetésektől és önellentmondásoktól mentes, kellően megindokolt, mérlegelésen alapuló döntése felülmérlegelésére, a nem vagyoni kártérítés összegének a megváltoztatására.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet és a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában annak hatályon kívül helyezését, és új határozattal a II. r. alperest az I. r.

felperes részére 5.500.000 forintban, a II. r. felperes részére 2.000.000 forintban kérték megállapítani a nem vagyoni kártérítés összegét. Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését, a Pp. 206. § (1) és a Pp. 221. § (1) bekezdését sérti. Álláspontjuk szerint a jogerős ítéletben kirívóan okszerűtlennek minősíthető a mérlegelés, a bíróságok számos bizonyítékot nem vettek figyelembe, amely azonban a felperesek álláspontja szerint bizonyította a felpereseket ért jogsérelem tényét és az elszenvedett hátrány súlyos voltát; a felperesek előadásán kívül, a tanúvallomások, az igazságügyi szakértői véleményekre hivatkoztak, amelyek ezt alátámasztották. Ezekből a bizonyítékokból megállapítható, hogy az I. r. felperes nem dolgozta fel a káreseményt, amely szorongáshoz, értéktelenség-érzéshez vezetett, és a szakértői vélemény alapján pszichoterápiás támogatásra szorul, mert nem tudja feldolgozni, hogy az élete számos területén segítségre szorul, kiszolgáltatottá vált, fájdalommal küzd, gyógyszerekre és gyógyászati segédeszközök használatára szorul, esztétikai károsodása is van, amely befolyásolja ruházkodását. Korábbi életvitele hátrányosan változott meg; a baleset előtt csinosan öltözködött, a „klasszikus anya szerepét” töltötte be a család életében, segítette a beteg édesanyját és bátyjának is segítséget nyújtott, bármit kért a fia, megfőzte, megsütötte; mindezekre már nem képes. Nem értékelte a bíróság, hogy az egyik keze „kiesett”; a mozgásbeszűkülésen kívül a kezének a szorító ereje is csökkent, emelni képtelen. Nem vette figyelembe a bíróság, hogy évekig elmaradtak a baráti összejövetelek, és a baleset előtt életvidám I. r. felperes megváltozott, aki az átlagnál is rosszabbul élte meg a nevezett káreseményt, a maradandó egészségkárosodást.

- [10] A II. r. felperes vonatkozásában nem, vagy helytelenül értékelt több tényállási elemet a bíróság; a baleset előtt minden háztartási munkát az I. r. felperes végzett, míg a baleset óta szinte semmit nem végez, tehát a különbség nem csekély a II. r. felperes által végzett háztartási munkák körében. A II. r. felperes életét is döntő mértékben határozza meg az I. r. felperesnél bekövetkezett feldolgozhatatlan maradandó egészségkárosodás ténye, ami nem csak a háztartási feladatok átvételében jelentkezik. A korábban egészséges I. r. felperes jelentette a támaszt a II. r. felperes részére a mindennapok során, jelenleg azonban az I. r. felperes szorul rá lelki és fizikai támogatásra, az I. r. felperes sokkal idegesebb, ingerültebb és türelmetlenebb saját magával és a II. r. felperessel szemben is, több a veszekedés, minden feladatot, amit korábban együtt végeztek, most a II. r. felperesnek kell végezni. Nem értékelték a bíróságok, hogy a II. r. felperes az I. r. felperes szenvedéseit közvetetten maga is átélte, lelkileg őt is megviselték az események, lelkileg őt is negatívan érintette a baleset és a következményei, és az I. r. felperes életvitelbeli és szemléletbeli változásai rá is közvetlen kihatással vannak.

- [11] A bíróságok nem rögzítették az ítéletükben, hogy a felsorolt tényállításokat milyen okból nem találták bizonyítottnak, ez szintén jogszabálysértő. A jogerős ítélet sérti a teljes kártérítés elvét is, mert a bíróság a hiányos tényállás, azaz nem a per összes körülményének figyelembevétele alapján állapította meg a kártérítés mértékét, a felperesek által felsorolt tényállásbeli elemeket nem vették figyelembe a kártérítés mértékének a meghatározása során. A bíróság kirívóan okszerűtlen mérlegelést valósított meg, és nem adta indokát a bírói gyakorlattól történő jelentős eltérésnek; az összegszerűség 1/3-1/4-e került megítélésre, amely a döntés jogszabálysértő voltát eredményezi.
- [12] A II. r. alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, a beavatkozó pedig bejelentette, hogy a felelősségbiztosítás alapján a fizetési kötelezettségének eleget tett.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [14] A felülvizsgálati kérelem részben alapos.
- [15] A jogerős ítélet alapján nem vitás, hogy az I. r. alperes kártérítő felelősségét nem, csak a II. r. alperes kártérítő felelősségét állapította meg a bíróság, amelyet a II. r. alperes nem is vitatott, és ez a felülvizsgálati eljárásban sem volt támadott. Az I. r. felperes a káreset közvetlen elszenvedője, míg a II. r. felperes hozzátartozóként a saját jogán tekinthető károsultnak. A felperesek több vagyoni kártérítési követelés mellett a nem vagyoni káraik megtérítését kérték. Az I. r. felperes a keresetében 7.000.000 forint, míg a II. r. felperes 2.500.000 forint megfizetésére kérte a II. r. alperes kötelezését, az elsőfokú ítélet a másodfokú bíróság 2.000.000 forintban, illetve 500.000 forintban határozta meg az őket megillető nem vagyoni kártérítés összegét. A felperesek a rész-felülvizsgálati kérelmükben a részükre megítélt nem vagyoni kártérítést tartották jogszabálysértőnek a túlzottan alacsony volta miatt, és ennek felemelését kérték 5.500.000 forintra az I. r., illetve 2.000.000 forintra a II. r. felperes esetében.
- [16] A nem vagyoni kárigény esetében a bíróságnak meg kell határoznia a személyhez fűződő jogsérelmeket és az abból adódó hátrányokat, amelyek ellensúlyozására a károsultak a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 84. §-a (1)

bekezdésének e) pontja alapján a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésének megfelelő pénzbeli nem vagyoni kárpótlásra tarthatnak igényt. A bíróságnak a nem vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges nem vagyoni kárpótlás mértékét kell megállapítani. Nem vagyoni kárigény esetén a bíróságnak a személyi sérelem súlyát, következményeit, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas más ügyekben hozott döntéseit kell értékelnie.

- [17] Az adott esetben más hasonló ügyeket is tekintve, az átlagosat meghaladó módon történt a annak a feltárása, hogy melyek a személyhez fűződő jogsértések a felperesek esetében és annak a megállapítása is, hogy a kéreset folytán milyen hátrányos életminőség-változások következtek be náluk. Az ügyben a pontos tények-körülmények teljes egészében feltártak, tehát a bizonyítás nem hiányos, annak alapján megalapozott tényállás megállapítása történhetett, ezért ez okból a Pp. 206. § (1) bekezdése nem sérült. Ez azonban sérülhet akkor is, ha a felperesekre vonatkozó bizonyítás anyagát a bíróságok rosszul mérlegelik; a felperesek erre hivatkozással állítják a Pp. 206. § (1) bekezdésének sérelmét. A nem vagyoni kárpótlás mértékét jogszabály nem határozza meg, objektív mércéje nincs, a nem vagyoni sérelmek kompenzálására alkalmas összeg meghatározása az adott eset sajátságainak figyelembevételén alapuló mérlegeléssel történik. A mérlegelés akkor jogszabálysértő, ha a bíróság az annak alapjául szolgáló lényeges körülményeket figyelmen kívül hagyta, vagy a mérlegelés eredménye kirívóan okszerűtlen.
- [18] A bíróságok - különösen az elsőfokú bíróság - a teljes körű bizonyítást (tanúk vallomása, szakértői vélemény, felek előadása) lefolytatták, az ítéletben azt részletesen leírták, azokat értékelték, de ez az értékelés a következtetéseket tekintve jogszabálysértő. A másodfokú bíróság által tévesen helyeselt elsőfokú ítéleti megállapítás az I. r. felperes esetében arról szól, hogy „életminőségében kismértékű a változás”, a II. r. felperesnél pedig csak a háztartási tevékenysége nőtt, egyébként negatív változás az életvitelükben nincs. A bíróság által jól feltárt tények alapján ezek nyilvánvalóan okszerűtlen következtetések, és a jogszabálysértés e mellett valóban abban áll, hogy ezen alapulnak a nem vagyoni kártérítési mértékek, amelyek nem felelnek meg a Ptk. 355. § (4) bekezdésében írt céloknak. Az értékelés szempontjait a jogerős ítélet jól sorolja fel, de nem a bizonyított tényeknek megfelelő következtetésekre jut a felpereseket ért hátrányokat illetően, és ennek a következménye a túlzottan alacsony, ezért jogszabálysértő mértékű nem vagyoni kártérítés, ami sérti a Ptk. 355. § (4) bekezdését. Miután rendelkezésre állt az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás anyaga; a károkozó magatartással összefüggésben megállapítható nem vagyoni hátrányok és annak mértéke, ezért a

Kúria a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a jogerős ítéletben megállapított nem vagyoni kártérítés összege nem alkalmas a felpereseket ért sérelmek hozzávetőleges kiegyenlítésére, annak felemelése indokolt. A személyi jog sérelme az I. r. felperes esetében az egészséges élethez való jog, ennek és a testi épségnek a sérelme, benne a lelki hátrányok is, a II. r. felperesnél pedig az egészséges családban éléshez fűződő jog. A jogsértést, ennek súlyát a perből ismert hátrányos következményeket, amelyek a felpereseknél külön-külön ismertek, ezeknek a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével a Ptk. 355. § (4) bekezdésének megfelelő értékelésével az I. r. felperesnél 4.000.000 forint, a II. r. felperesnél 2.000.000 forint az adekvát pénzbeli ellensúlyozása a perbeli káreset következményeinek. Ezek alapján ilyen értékek szüntetik meg a jogszabálysértést, miközben ez is értékelés eredménye és figyelemmel van a káreset idején volt értékviszonyokra és a bírói gyakorlat hasonló ügyeire.

- [19] A felperesek a felülvizsgálatukban a Pp. 206. § (3) bekezdésének a megsértésére is hivatkoztak, tévesen. A Pp. 206. §-ának (3) bekezdése nem azonos a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti szabad mérlegeléssel. A Pp. 206. § (1) bekezdése a tényállás megállapítása körében írja elő a bíróságnak a bizonyítékok szabad mérlegelését, míg a Pp. 206. § (3) bekezdése a szabad belátás szerinti döntésre akkor ad lehetőséget, ha a követelés összegszerűsége bizonyítás útján nem állapítható meg.

Záró rész

- [20] A fentiekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján a nem vagyoni kártérítés összege tekintetében megváltoztatta és annak összegét felemelte mindkét felperes esetében.
- [21] A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség megfizetéséről a részbeni pernyertesség és pervesztesség arányára figyelemmel, az eljárási illetékek viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-án alapul.

Budapest, 2016. november 2.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző

HM